

УДК 336.73:368.025:657.412.7

ІНФОРМАЦІЙНА ВІДКРИТІСТЬ НЕБАНКІВСЬКИХ ФІНАНСОВИХ ІНСТИТУТІВ В УКРАЇНІ

Гладчук О.М., к.е.н.
Кучерівська С.С., к.е.н.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

В статті висвітлено роль інформаційної прозорості в діяльності небанківських фінансових інститутів. Теоретично обґрунтовано значимість розкриття інформації про діяльність та стан інститутів небанківського сектора. Наведено результати досліджень щодо практики розкриття такої інформації на українському ринку. Досліджено рівень інформаційної прозорості інститутів спільного інвестування України та здійснено його оцінку. Представлено теоретико-методологічні основи розкриття інформації в системі недержавного пенсійного забезпечення. В статті проаналізовано результати рейтингування страхових компаній стосовно рівня розкриття ними інформації. Визначено нормативні документи, що регулюють діяльність небанківських фінансових інститутів в аспекті інформаційної відкритості та сформовано рекомендації щодо її вдосконалення.

Ключові слова: небанківські фінансові інститути, інформаційна відкритість (транспарентність), асиметрія інформації, рівень розкриття інформації

The article is devoted to explanation of the transparency role in the activity of non-banking financial institutions. The significance of transparency and disclosure for the information about the activity of non-banking institutions has been theoretically explained. The results of research about disclosure of such information at the Ukrainian market are given. The results of investigation of Ukrainian collective investment institutions transparency level are presented in the article. The authors offer theoretical and methodological principles of revealing information in the system of non-government pension insurance in Ukraine. The results of insurance companies ranking accordingly to the level of their information disclosure have been analysed in the article. Main regulations which govern the activities of non-banking financial institutions in the field of information transparency have been defined, and the recommendations for its improvement have been formed.

Keywords: non-bank financial institutions, information transparency, information asymmetry, level of information transparency

Актуальність проблеми. З кожним роком ринок небанківських

фінансових послуг все більше розширюється, пропонуючи споживачам відповідні послуги фінансового характеру. Однією із специфічних рис таких послуг є їх нематеріальність, а в деяких випадках нетотожність і не збігання у часі оплати і фактичного результату виконання послуги. Саме тому відкритість і прозорість діяльності надавачів фінансових послуг є вкрай важливими для цивілізованого та ефективного розвитку даного сектору економіки.

Відкритість інформації інститутів фінансового ринку є надзвичайно важливою у сучасному економічному середовищі. Вона дає змогу зміцнити довіру підприємств і населення до небанківських фінансових інститутів, підвищити їхню роль і значимість як інструмента фінансового добробуту та цивілізованого захисту. Сприяє здійсненню клієнтами усвідомленого вибору серед великої кількості різних небанківських фінансових інститутів.

Розкриття актуальної інформації про стан, діяльність та власників інститутів небанківського сектору є важливою складовою процесу залучення інвестицій і новітніх технологій у вітчизняний фінансовий ринок, а також формування конкурентоспроможного та транспарентного ринку в Україні.

Аналіз останніх наукових досліджень. Дослідження функціонування небанківських фінансових інститутів в Україні характеризується фрагментарністю та відсутністю системних поглядів науковців, адже більшість вчених розглядають їх діяльність окремо, не зважаючи на їх взаємозв'язок та взаємозалежність. Комплексно діяльність небанківських фінансових інститутів в Україні вивчали З. Ватаманюк, О. Дорош, І. Каракулова, І. Школьник. Питання інформаційної відкритості недержавних пенсійних фондів вивчали А. Камінський, Д. Леонов, А. Ломовацька; інститутів спільного інвестування – А. Камінський, Я. Соломка, а от системного дослідження інформаційної відкритості інститутів небанківського сектора загалом, ще не було проведено.

Метою роботи є дослідження інформаційної відкритості небанківських фінансових інститутів в Україні в сучасних умовах.

Викладення основного матеріалу дослідження. На сьогодні питання інформаційної відкритості фінансових інститутів є надзвичайно актуальною проблемою не лише в Україні, а й в світі. Значимість інфор-

маційної відкритості фінансових інститутів неодноразово підкреслювалась на саміті керівників країн G20. Із метою підвищення інформаційної відкритості державними регуляторами, міжнародними фінансовими інститутами ведеться робота із розробки стандартів добровільного розкриття інформації (для прикладу, міжнародна рейтингова компанія «Standard&Poor's» регулярно оцінює інформаційну прозорість найбільших компаній світу, а також в Україні започаткувала дослідження інформаційної прозорості найбільших українських банків та страхових компаній).

Потреба в розкритті інформації для прийняття різноманітних фінансових та інвестиційних рішень визначається сутністю та логікою сучасних економічних процесів: інвестори та клієнти різних фінансових інститутів прагнуть зменшити ризик асиметрії інформації. Інформаційна асиметрія виникає внаслідок агентських відносин, а також неефективності більшості інвестиційних ринків: різні групи інвесторів можуть володіти або лише публічною, або ще й приватною інформацією.

Асиметрія інформації породжує два істотних ризики: несприятливого вибору та моральний. Перший ризик пов'язаний із тим, що клієнти та учасники небанківських фінансових інститутів в умовах браку інформації можуть вибрати не оптимальний для своїх потреб інститут. Другий ризик характеризується тим, що акумульовані внески можуть бути використані не найкращим чином для клієнтів (тобто повністю чи частково не в їх інтересах). Одним із важливих та ефективних способів зниження ризиків асиметрії інформації є надання необхідної інформації заінтересованим особам. Ряд досліджень вказує на те, що зменшення асиметрії інформації (через розкриття потрібної інформації) сприяє підвищенню ліквідності, попиту та зниження ціни капіталу [1]. До того ж компанії з вищим рівнем розкриття інформації мають більшу капіталізацію, частку вкладів інвестиційних інвесторів та менший спред між ціною купівлі і продажу акцій компанії [2].

На нашу думку, головним є факт існування оберненої залежності між рівнем розкриття інформації та вартістю інвестиційних ресурсів, оскільки доведено, що при підвищенні компанією рівня інформаційної відкритості зменшується відповідно і вартість інвестиційних ресурсів. Саме ця залежність і виступає основним економічним стимулом підвищення інформаційної прозорості компаній та фінансових інститутів. Іншим

стимулом є законодавче зобов'язання надавати власниками та менеджерами компаній повну та достовірну інформацію.

На основі підходу Т. Вишванас і Д. Кауфмана інформаційна прозорість (транспарентність) визначається як інституціональна відкритість, яка у випадку небанківських фінансових інститутів, дає змогу його учасникам та клієнтам мати всю необхідну інформацію, щодо зберігання та вкладання їх внесків, а також безпосередньо про діяльність та власників обраного інституту [3].

Інформаційна відкритість має п'ять атрибутів: доступність, своєчасність, значимість, якісність та надійність. Доступність означає можливість доступу учасників та клієнтів небанківських фінансових інститутів до необхідної інформації, при чому в такій формі, в якій вони можуть відповідним чином сприймати та інтерпретувати. Своєчасність – вчасне розкриття інформації щодо різноманітних рішень та дій небанківського інституту. Значимість означає, що інформація повинна бути корисною для прийняття рішень. Якісність та надійність – недопущення надання викривленої чи неточної інформації.

Враховуючи економічні ефекти пов'язані з інформаційною прозорістю й асиметрією інформації група українських науковців на чолі з Камінським А.Б. дослідили інформаційну прозорість вітчизняних інститутів спільного інвестування (ІСІ) та недержавних пенсійних фондів (НПФ) у 2009 та 2010 роках і встановили зв'язок між рівнем інформаційної прозорості та економічною ефективністю цих інститутів. Для цього ними була розроблена система скорингового (бального) оцінювання інформаційної прозорості даних інститутів.

Дослідження інформаційної відкритості українського ринку спільного інвестування охопило 50 найбільших за розміром активів ІСІ. Була оцінена інформаційна відкритість даних інститутів за 64-ма критеріями, серед яких були критерії щодо розкриття інформації про ІСІ й компанію з управління активами (КУА). Оцінювання ґрунтувалось на виключно публічній інформації, розміщеній на офіційних інтернет-сайтах компаній та ДКЦПФР. Результати проведеного дослідження свідчать, що в цілому розкривається менше половини вагомої для інвесторів інформації. Середнє значення індексу інформаційної прозорості для ІСІ різних типів наведена в таблиці 1.

Таблиця 1. Індекс інформаційної прозорості для ІСІ різних типів[4]

Показник	Відкриті ППФ	Інтервальні ППФ	Закриті КІФ
Середнє значення в цілому	51,23	51,37	39,02
Середнє значення за інтернет-ресурсом КУА	49,58	48,40	29,45
Середнє значення за інтернет-ресурсом ДКЦПФР	7,35	10,97	15,18

Як бачимо з наведеної таблиці, закриті корпоративні інвестиційні фонди мають менший рівень розкриття інформації, ніж відкриті й інтервальні пайові інвестиційні фонди. Цей ефект викликаний нижчим рівнем розкриття інформації КУА. Різниця в інформаційній прозорості ІСІ різних типів зумовлена, передусім, складом інвесторів власників сертифікатів невенчурних ІСІ. В закритих фондах домінують юридичні особи – резиденти України та майже відсутні фізичні особи. Саме тому, рівень розкриття інформації, щодо таких фондів нижчий.

Результати практичного дослідження щодо інформаційної відкритості ІСІ показали, що структура портфеля в розрізі фінансових інструментів розкривається приблизно у 55% ІСІ, в розрізі галузей економіки у 58% ІСІ. Найповніше представлені інвестиційні стратегії у 63% ІСІ, а найменше розкриті ризики інвестування в фонд у 20% ІСІ. Інформація про менеджмент КУА, яка здійснює управління портфелем ІСІ, розкрита ще більш нерівномірно. Перелік менеджерів було наведено у 53% випадків, а відомості про них – у 42% випадків, відомості про керуючих фондами надано у 24% випадків, а форми і принципи винагороди менеджерів не були розкриті взагалі. Дуже мало оприлюднено інформації про обсяги інвестицій посадових осіб КУА у фонди під їх керівництвом (12%) і процедури прийняття рішень щодо складових інвестиційного портфеля (6% випадків) [5].

Таким чином, результатом дослідження групи стало виявлення збільшення індексу інформаційної прозорості при орієнтації КУА на залучення коштів через публічні фонди та відсутність залежності від розміру компанії й кількості фондів в управлінні. Встановлено, що інформаційна відкритість є важливим фактором залучення коштів фізичних осіб, і обґрунтовано зв'язок між індексом прозорості та частками вкладень фізичних осіб.

Аналогічним чином було проведено дослідження інформаційної відкритості українських НПФ відкритого типу, які на кінець 2010 року мали активи понад 1 млн. грн., їх кількість сягала 27. У ролі інформаційної

бази використовувались матеріали з інтернет-ресурсів НПФ, адміністраторів фондів, КУА, банків-зберігачів та Нацфінпослуг.

У результаті проведеного дослідження з'ясовано, що в поданнях про функціонування НПФ розкривається в середньому 20-30% вагової інформації, а середній індекс інформаційної прозорості становить 26,59%. Найбільше інформації подано про НПФ у цілому (середнє значення індексу прозорості 41,97%) та про банк-зберігач (37,41%). Найменше розкрита інформація про аудитора НПФ (13,23%), про раду фонду (16,78) та звітність НПФ (19,84) [6]. Враховуючи, що до повноважень ради фонду належать такі головні питання, як затвердження інвестиційної декларації, тобто вибір інвестиційної стратегії, укладання договорів з адміністратором та КУА, зберігачем і аудитором, даний факт породжує значні ризики участі в НПФ. Також з'ясовано, що близько 87% пенсійних внесків сплачується у НПФ, інформаційна прозорість яких менша 40%.

При дослідженні інформаційної прозорості активів НПФ було виявлено, що лише 10% сукупної вартості чистих активів належать фондам із рівнем прозорості понад 50% та близько 75% вартості чистих активів перебуває у фондах, рівень інформаційної відкритості яких становить менше 33% [7]. Отже, переважна частина активів НПФ перебуває в зоні низької інформаційної прозорості. Дана ситуація може бути зумовлена структурою джерел сплати пенсійних внесків, за якої майже 96% внесків сплачуються підприємствами-роботодавцями, тобто розкриття інформації може носити виключно адресний характер і отримувачі такої інформації обмежуються колом осіб, що впливають на рішення про сплату внесків (вкладники-роботодавці) або виконують управлінські функції щодо НПФ та мають отримувати відповідну інформацію згідно законодавства (рада НПФ).

Не менше проблем з відкритістю вітчизняних страхових компаній. За висновками РА «Standard&Poor's» вітчизняні страховики не розуміють, що таке розкриття фінансової інформації і не вміють застосовувати його в цілях поліпшення збуту страхових послуг. Причиною такої ситуації частково є відсутність законодавчо закріплених стандартів розкриття інформації.

В рейтинг відкритості від «Стандарт-Рейтинг» за 2011 р. потрапило більше 50 компаній, валовий об'єм бізнесу яких за перший квартал 2011 року склав більше ніж 5 млн. грн., за винятком компаній, які вважають «схемними». Оцінка транспарентності здійснювалась за такими фак-

торами: розкриття регулярної інформації перед ДКЦПФР, розкриття особливої інформації перед ДКЦПФР, наявність правопорушень перед ДКЦПФР, достовірність даних про кінцевих власників, якість регулярної інформації (річних звітів) на веб-сайті, повнота новин про компанію на веб-сайті та доступ до звітності акціонерів. Кожен фактор оцінювався від 1 до 3 балів із використанням коригуючих коефіцієнтів.

В результаті проведеного рейтингування агентство визначило такі головні недоліки при розкритті інформації вітчизняними страховиками:

1) жодна страхова компанія не розкрила свою річну звітність достойно, повно та якісно, а надавали інформацію більш рекламного характеру, що не повністю характеризувало реальний стан справ в компанії (з 56 компаній 15 взагалі не подали жодного річного звіту на свої сайти, що свідчить про неповагу менеджменту компанії до страхувальників);

2) регулярна та особлива інформація перед ДКЦПФР розкривалась також погано, допускались значні пробіли в її наданні, а також надавалась вона чисто формально без відповідних роз'яснень;

3) страховики не слідували про достовірність даних про кінцевих власників, тільки декілька компаній, в основному з стовідсотковим іноземним капіталом надавали повну та детальну інформацію про власників та навіть надавали їх публічну звітність. Часткова або повна нетранспарентність кінцевих власників спостерігалась у 38 компаній, що свідчить про небезпечні тенденції на вітчизняному страховому ринку;

4) 17 із 50 компаній проявили нульову інформаційну відкритість, тобто їх корпоративні сайти не містили жодних новин про діяльність, а значить їх прес-служби були паралізовані, що слугує ознакою поганого фінансового стану, як і затримка публікації регулярної звітності перед регулятором [8].

В цілому за рейтингом агентство зробило висновки, що тільки у перших 25 страховиків рівень розкриття інформації можна визначити задовільним, а от ідеального страховика, з позиції розкриття інформації так і не було знайдено. Рівень розкриття інформації у страховому ринку досяг свого мінімуму за попередні п'ять років, що безумовно було спричинено наслідками світової економічної кризи. Система розкриття інформації потребує жорсткого регулювання зі сторони регулятора і зі сторони саморегулювних організацій, що діють на страховому ринку, для того, щоб страхувальники мали змогу отримувати реальну інформацію

про страхові компанії.

Ліга страхових організацій України як одна із найбільших само регулівних організацій небанківського сектору в Україні також відіграє важливу роль в підвищенні інформаційної відкритості страхових компаній. Саме вона виступила одним із ініціаторів проекту «Відкрите страхування», який почав проводитись із 2006 року. Даний проект пропагує надання інформації в розширеному вигляді, враховуючи дані про власників компанії і їх частки в капіталі, структуру управління організації, біографічні довідки про членів спостережних і виконавчих органів, інформація про фактори ризиків і наявність в компанії надійної системи управління ризиками, внутрішнього контролю та аудиту. Важливим питанням проекту є захист прав споживачів, забезпечення їх пріоритетного значення в діяльності компанії. А споживачам страхових послуг така практика дасть можливість адекватно оцінити стан страхової компанії і віддати перевагу найбільш надійним із них. У 2011 році даний проект було ще розширено й вдосконалено для лайфових страховиків та доповнено додатковими показниками, що стосуються безпосередньо діяльності компанії та показниками, які цікавлять клієнтів [9].

Перехід страхового ринку на міжнародні стандарти фінансової звітності (Solvency 2) сприятиме збільшенню інформаційної відкритості страховиків та дасть реальне розуміння фінансового стану страхових компаній, що буде сприяти як поліпшенню захисту інтересів страхувальників, так і розвитку ринку в цілому. Оскільки, ситуація, яка існує на сьогодні на страховому ринку України показує, що фінансова звітність страховиків, часто не відображає реального стану справ компаній, і не дозволяє клієнтам, регулятору та потенційним інвесторам оцінити надійність та фінансову стійкість страхової компанії. Міжнародні стандарти фінансової звітності передбачають прозорість та відкритість фінансової інформації компанії, демонструють більш реальну інформацію щодо активів, за окремими видами страхування та їх прибутковості, надають більше аналітики та можливості оцінити реальну вартість бізнесу, трансформація української звітності в міжнародну сприятиме співпраці українських компаній з міжнародним страховим ринком.

Інформаційна відкритість інших інститутів небанківського фінансового сектору, таких як: кредитні спілки, ломбарди, фінансові

компанії; знаходиться на ще нижчому рівні і, на жаль, практично не досліджується ні вітчизняними науковцями, ні економістами-практиками, ні рейтинговими агентствами. Дані інститути оприлюднюють лише частину інформації, яку згідно вимог вітчизняного законодавства необхідно подавати регулятору, і лише відповідальні перед своїми клієнтами кредитні спілки, ломбарди та фінансові компанії розкривають фінансову звітність на своїх інтернет-ресурсах та інколи в ЗМІ. Всеукраїнською Асоціацією кредитних спілок було запроваджено інформаційний проєкт «Відкрита кредитна спілка», де оприлюднювались дані фінансової звітності деяких членів цієї асоціації, але цей проєкт не набув розвитку і припинив своє існування так і не забезпечивши своїх реальних та потенційних клієнтів необхідною інформацією.

Як відповідь на проблему розкриття інформації, загострену фінансовою кризою, необхідним є удосконалення державної політики щодо розкриття інформації, що у масштабах макропруденційного підходу має пом'якшити наслідки економічних криз, підвищити прозорість по відношенню до характеру та локалізації ризиків та сприяти поліпшенню управління системною ліквідністю. Це в свою чергу зменшить вплив ринкових збуджень, сприятиме спокійному та ефективному функціонуванню ринку, оскільки учасники ринку, що регулярно отримують інформацію, менше піддаються паніці при появі негативної інформації.

Саме тому Нацфінпослуг для поліпшення інформаційної відкритості інститутів небанківського сектора було розроблено такі нормативні документи: Концепцію запровадження пруденційного нагляду за небанківськими фінансовими установами та Концепцію Державної цільової соціальної програми інформування громадськості про діяльність небанківських фінансових установ і ризики та переваги, пов'язані з наданням ними фінансових послуг [10,11].

Згідно Концепції запровадження пруденційного нагляду за небанківськими фінансовими установами, загальними вимогами для усіх небанківських фінансових інститутів з боку Нацфінпослуг у розрізі розкриття інформації є:

- розкриття достатньої та достовірної інформації споживачам фінансових послуг, власникам фінансової установи та безпосередньо фінансовому регулятору;

- обов'язкове оприлюднення інформації щодо фінансових результатів діяльності установи, включаючи аналітичну інформацію про оцінку ризиків;

- обов'язкове оприлюднення інформації щодо системи внутрішнього управління та розкриття інформації про систему управління ризиками;

- обов'язкове затвердження на внутрішньому рівні фінансової установи відповідного Положення щодо політики розкриття інформації [10].

Концептуальними засадами запровадження політики щодо розкриття інформації небанківськими фінансовими установами має бути встановлення Нацфінпослуг Мінімальних стандартів розкриття інформації із обов'язковими вимогами щодо формату, специфіки, періодичності та мети розкриття інформації відповідно до кожного окремого сектору небанківських фінансових послуг. У цьому контексті на окрему увагу заслуговує той факт, що переважну більшість ризиків для небанківського сектору можуть також нести пов'язані особи, про які Нацфінпослуг не має інформації, достатньої для вжиття відповідних заходів. З цією метою обов'язковим є встановлення можливості отримання відповідної інформації зовнішніх експертів (аудитори та актуарії).

Особливої ваги інформаційна транспарентність небанківських фінансових інститутів набуває з погляду захисту прав споживачів фінансових послуг, їх поінформованості про можливі ризики. Це знайшло своє відображення у Концепції захисту прав споживачів небанківських фінансових послуг в Україні, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України №1026-р від 03.09.2009 р. в Україні немає об'єктивного, системного та послідовного інформування споживачів про стан небанківського фінансового сектора та діяльність фінансових інститутів як з боку органів, які здійснюють державне регулювання ринків фінансових послуг, так і з боку професійних об'єднань учасників фінансового ринку, громадських об'єднань споживачів та небанківських фінансових інститутів.

Як зазначається у Концепції Державної цільової соціальної програми інформування громадськості про діяльність небанківських фінансових установ і ризики та переваги, пов'язані з наданням ними фінансових послуг, недостатній рівень поінформованості громадськості про діяльність небанківських фінансових інститутів та незнання потенційними споживачами своїх можливостей і ризиків при отриманні фінансових послуг зу-

мовлено низкою чинників. Зокрема в Україні немає об'єктивного, системного та послідовного інформування споживачів про стан небанківського фінансового сектора та діяльність фінансових інститутів як з боку органів, які здійснюють державне регулювання ринків фінансових послуг, так і з боку професійних об'єднань учасників фінансового ринку, громадських об'єднань споживачів та небанківських фінансових інститутів.

Значною проблемою є недосконалість законодавства в частині обсягу та порядку обов'язкового розкриття інформації небанківськими фінансовими інститутами, встановлення вимог до належного інформування споживачів перед укладенням договорів про надання небанківських фінансових послуг та до достовірності інформації, що міститься у рекламі останніх [11].

Висновки. Отже, якісне і своєчасне розкриття інформації в діяльності інститутів небанківського сектора є важливим елементом взаємовідносин учасників ринку та клієнтів цих інститутів. Воно повинно зменшувати асиметрію інформації та пов'язані з цим ризики. Разом із тим практика продемонструвала дуже низький рівень розкриття інформації небанківськими фінансовими інститутами. Окремою проблемою є своєчасність оприлюднення інформації, так як у великій кількості небанківських фінансових інститутів інтернет-ресурси не оновлюються тривалий час, а саме вони є основним джерелом інформації для клієнтів на даний час.

Існуюча система регулятивного розкриття інформації про діяльність інститутів небанківського сектора не створює достатнього рівня інформаційного забезпечення для зацікавлених осіб. Відомості, що подаються до Нацфінпослуг розкриваються лише в узагальненому вигляді зведених показників про діяльність усієї сукупності певного виду інститутів. Обов'язкове надання інформації про результати діяльності кожного інституту відбувається відповідно до вимог законодавства один раз на рік, до 1 червня року, наступного за звітним (тобто більш як на п'ять місяців пізніше за дату виникнення цієї інформації). Тому, обов'язкові до розкриття відомості є малоінформативними та застарілими для прийняття рішень учасниками та клієнтами небанківських фінансових інститутів.

З огляду на зазначене, вважаємо, що державні регулятори та саморегулятивні організації відповідних інститутів небанківського сектора повинні розробити і впровадити певний стандарт добровільного роз-

криття необхідної та значимої інформації для всіх учасників та клієнтів небанківських фінансових інститутів. Стандарти мають стосуватися змісту важливої інформації, формі та термінам її оприлюднення. Детального дослідження вимагають питання інформаційної відкритості кредитних спілок і ломбардів, наукового обґрунтування і розробки – стандарти та критерії оцінювання транспарентності усіх фінансових інститутів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Diamond D., Verrecchia R. Disclosure liquidity and the cost of capital // Journal of Finance. – 1991. – Vol.46. – P. 1325 – 1360.
2. Chang M., D’Anna G., Watson I., Wee M. Does disclosure quality via investor relations affect information asymmetry? // Australian Journal of Management. – 2008. – Vol. 33, Issue 2. – P. 375-390.
3. Vishwanath T, Kauffman D. Toward transparency: new approaches and their applications to financial markets // The World Bank Research Observer. – 2001. - Vol. 16. – P. 41-57.
4. Камінський А.Б. Дослідження інформаційної прозорості інститутів спільного інвестування / А.Б. Камінський, Я.В. Соломка // Фінанси України .- 2010. - №3. – С. 74- 81.
5. Камінський А.Б. Інформаційна прозорість у діяльності ІСІ: теоретичне обґрунтування і практика реалізації / А.Б. Камінський // Фінанси України. – 2010. - №11. – С. 60-71.
6. Камінський А.Б. Дослідження інформаційної прозорості недержавних пенсійних фондів України / А.Б. Камінський, Я.В. Ломовацька // Фінанси України. – 2011. - №4. – С. 88-96.
7. Камінський А.Б. Розкриття інформації в системі недержавного пенсійного забезпечення: обґрунтування доцільності та практики реалізації / А.Б. Камінський, Д.А. Леонов // Фінанси України. – 2011. - №6. – С. 62-72.
8. Прочь от информационного вакуума. Итоги рейтинга открытости страховщиков. / Рейтинговое агентство «Стандарт-Рейтинг» // Україна Бізнес Ревю. – 12.09.2012. - № 36 (11) . – С. 5.
9. Інформаційний сайт Ліги страхових організацій України: інформація про проект «Відкрите страхування» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uainsur.com.ua>.
10. Концепція запровадження пруденційного нагляду за небанківськими фінансовими установами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dfp.gov.ua>.
11. Концепція Державної цільової соціальної програми інформування громадськості про діяльність небанківських фінансових установ і ризики та переваги, пов’язані з наданням ними фінансових послуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dfp.gov.ua>.